Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 3. junija 2021 *

„Predhodno odločanje – Pridružitveni sporazum EGS-Turčija – Sklep št. 1/80 – Člena 6 in 7 – Zakonita zaposlitev – Člen 9 – Dostop do izobraževanja za otroke turškega delavca – Pravica do prebivanja – Zavrnitev“

V zadevi C-194/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Düsseldorf (upravno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z odločbo z dne 7. maja 2020, ki je na Sodišče prispela 8. maja 2020, v postopku

BY,

CX,

FU,

DW,

EV

proti

Stadt Duisburg,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, R. Silva de Lapuerta (poročevalka), podpredsednica Sodišča, in C. Toader, sodnica,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za dansko vlado J. Nymann-Lindegren, M. Jespersen in M. Wolff, agenti,

– za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in M. A. M. de Ree, agentki,

* Jezik postopka: nemščina.

– za poljsko vlado B. Majczyna, agent,

– za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in D. Martin, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 9, prvi stavek, Sklepa Pridružitvenega sveta št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo v povezavi s členoma 6 in 7 tega sklepa. Pridružitveni svet je bil ustanovljen s Sporazumom o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankari 12. septembra 1963 in ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta z dne 23. decembra 1963 (64/732/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 11, str. 10, v nadaljevanju: sporazum o pridružitvi).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebami BY, CX, FU, DW in EV, turškimi državljani, ter Stadt Duisburg (mesto Duisburg, Nemčija), ker je to zavrnilo njihovo prošnjo za pridobitev dovoljenja za prebivanje.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V tretji uvodni izjavi Sklepa št. 1/80 je navedeno:

„[K]er zgornji preudarki na socialnem področju v okviru mednarodnih obveznosti obeh pogodbenic vodijo k izboljšanju ureditve, katere ugodnosti so deležni delavci in njihovi družinski člani, glede na ureditev, uvedeno s Sklepom Pridružitvenega sveta št. 2/76 [z dne 20. decembra 1976 o izvajanju člena 12 sporazuma o pridružitvi]; ker je poleg tega treba izvajati določbe o socialni varnosti in določbe o izmenjavi mladih delavcev.“

4 Členi 6, 7 in 9 Sklepa št. 1/80 so v oddelku 1, naslovljenem „Vprašanja glede zaposlitve in prostega gibanja delavcev“, iz poglavja II tega sklepa, ki se nanaša na „socialne določbe“.

5 Člen 6(1) Sklepa št. 1/80 določa:

„Razen v primerih, določenih s členom 7, ki ureja prosti dostop družinskih članov do zaposlitve, ima turški delavec, ki je vključen na zakoniti trg dela države članice:

– v tej državi članici po enem letu zakonite zaposlitve pravico, da se mu podaljša delovno dovoljenje, ki se nanaša na istega delodajalca, če ima ta prosto delovno mesto;

– v tej državi članici po treh letih zakonite zaposlitve, vendar imajo delavci iz držav članic Skupnosti pri tem prednost, pravico, da pri delodajalcu, ki ga sam izbere, sprejme ponudbo za zaposlitev v istem poklicu, ponujeno pod običajnimi pogoji in prijavljeno pri službah za zaposlovanje v tej državi članici;

– v tej državi članici po štirih letih zakonite zaposlitve pravico do prostega dostopa do zaposlitve po svoji izbiri.“

6 Člen 7, prvi odstavek, tega sklepa določa:

„Družinski člani turškega delavca, vključenega na zakoniti trg dela države članice, ki so pridobili dovoljenje, da se mu pridružijo:

– imajo pravico sprejeti vsako zaposlitev, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj tri leta, vendar imajo državljani iz držav članic Skupnosti pri tem prednost;

– imajo prost dostop do zaposlitve, ki jo sami izberejo, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj pet let.“

7 Člen 9 navedenega sklepa določa:

„Turški otroci, ki zakonito prebivajo v državi članici Skupnosti s starši, ki so tam zakonito zaposleni ali so to bili, imajo v tej državi dostop do sistema splošnega izobraževanja, vajeništva in poklicnega usposabljanja pod enakimi pogoji za sprejem v zvezi z zahtevano izobrazbo kot otroci državljanov te države članice. V tej državi članici so lahko deležni ugodnosti, ki jih na tem področju predvideva nacionalna zakonodaja.“

Nemško pravo

8 Člen 4(2) Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zakon o prebivanju, delu in vključevanju tujcev na zveznem ozemlju) z dne 30. julija 2004 (BGBl. 2004 I, str. 1950) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„Tujec, ki ima pravico do prebivanja v skladu s [sporazumom o pridružitvi], mora obstoj te pravice dokazati z dovoljenjem za prebivanje, razen če ima dovoljenje za stalno prebivanje ali dovoljenje EU za stalno prebivanje. Dovoljenje za prebivanje se izda na prošnjo.“

9 Člen 50(1) tega zakona določa:

„Tujec mora državo zapustiti, če nima ali nima več zahtevanega dovoljenja za prebivanje in če nima ali nima več pravice do prebivanja na podlagi [sporazuma o pridružitvi].“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

10 Osebe BY, CX, DW, EV in FU so turški državljani. CX je zakonska partnerka BY, oba pa sta starša oseb DW, EV in FU.

11 BY je 5. septembra 2015 z vizumom vstopil na ozemlje Zvezne republike Nemčije. Mesto Duisburg mu je 4. novembra 2015 izdalo dovoljenje za prebivanje za opravljanje samostojne dejavnosti, veljavno do 27. marca 2017.

12 Osebam CX, DW, EV in FU je bilo 19. februarja 2016 dovoljeno, da se pridružijo BY na ozemlju te države članice zaradi združitve družine, 20. aprila 2016 pa so na podlagi nacionalnega prava pridobile dovoljenja za prebivanje, ki so veljala do 27. marca 2017.

13 CX je bila zaposlena, prvič, od 1. februarja do 30. aprila 2016, drugič, od 15. novembra do 31. decembra 2017, tretjič, od 1. januarja do 15. januarja 2018 in, nazadnje, četrtič, od 1. avgusta do 31. decembra 2018.

14 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so ob izteku veljavnosti svojih dovoljenj za prebivanje pri mestu Duisburg vložile prošnjo za podaljšanje veljavnosti teh dovoljenj oziroma za izdajo novih dovoljenj za prebivanje. Mesto Duisburg je z odloki z dne 18. marca 2019 to prošnjo zavrnilo.

15 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so 22. marca 2019 zoper te odločbe vložile tožbo pri predložitvenem sodišču, Verwaltungsgericht Düsseldorf (upravno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), v kateri so v bistvu navedle, da se lahko sklicujejo na pravico do prebivanja na podlagi člena 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80. Po njihovem mnenju ta določba turškim otrokom ne priznava le pravice do dostopa do izobraževanja in poklicnega usposabljanja, ampak tudi pravico do prebivanja. Poleg tega bi morali starši, ki imajo pravico do varstva in vzgoje zadevnih otrok, za zagotovitev polnega učinka teh pravic nujno imeti pravico do prebivanja.

16 Predložitveno sodišče ugotavlja, da tožeče stranke v postopku v glavni stvari niso pridobile nobene pravice na podlagi členov 6 in 7 Sklepa št. 1/80, in se v bistvu sprašuje, ali pravica do dostopa do izobraževanja in poklicnega usposabljanja iz člena 9, prvi stavek, navedenega sklepa vključuje samostojno pravico turških otrok do prebivanja in posledično pravico do prebivanja za starše, ki dejansko zagotavljajo varstvo in vzgojo teh otrok. Če je odgovor pritrdilen, želi to sodišče izvedeti, kateri so pogoji, s katerimi se pogojuje podelitev pravice do prebivanja na podlagi te določbe.

17 V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Düsseldorf (upravno sodišče v Düsseldorfu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali pravica turških otrok iz prvega stavka člena 9 [Sklepa št. 1/80] brez nadaljnjih pogojev vključuje tudi pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:
   (a) Ali pravica do prebivanja iz prvega stavka člena 9 [Sklepa št. 1/80] predpostavlja, da so starši turških otrok, ki jim ta določba priznava ugodnosti, že pridobili pravice iz členov 6(1) ali 7 [Sklepa št. 1/80]?
   (b) Če je odgovor na [drugo vprašanje, točka (a),] nikalen: ali je treba ‚zakonito zaposlitev' v smislu prvega stavka člena 9 [Sklepa št. 1/80] razlagati v enakem smislu kot v členu 6(1) [tega sklepa]?
   (c) Če je odgovor na [drugo vprašanje, točka (a),] nikalen: ali lahko pravica turških otrok do prebivanja v skladu s prvim stavkom člena 9 [Sklepa št. 1/80] nastane že po (le) trimesečnem trajanju zakonite zaposlitve enega od staršev v državi članici gostiteljici?
   (d) Če je odgovor na [drugo vprašanje, točka (a),] nikalen: ali iz pravice turških otrok do prebivanja brez nadaljnjih pogojev izhaja tudi pravica do prebivanja enega ali obeh staršev, ki imata pravico do varstva in vzgoje?“

Vprašanji za predhodno odločanje

18 Predložitveno sodišče želi z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba člen 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80 razlagati tako, da se nanj lahko sklicujejo turški otroci, katerih starši ne izpolnjujejo pogojev iz členov 6 in 7 tega sklepa, ter da, odvisno od primera, vključuje obstoj samostojne pravice do prebivanja v korist teh otrok v državi članici gostiteljici in posledično v korist staršev, ki dejansko zagotavljajo varstvo in vzgojo teh otrok. Če je odgovor pritrdilen, želi to sodišče izvedeti, kateri so pogoji, s katerimi je pogojena podelitev pravice do prebivanja na podlagi člena 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80.

19 V zvezi s tem je treba spomniti, da člen 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80 turškim otrokom, ki v državi članici zakonito prebivajo s svojimi starši, ki so ali so bili v njej zakonito zaposleni, daje pravico do sprejema v splošno izobraževanje, vajeništvo in poklicno usposabljanje v tej državi članici na podlagi enakih kvalifikacij za sprejem glede na zahtevano izobrazbo, kot veljajo za otroke državljanov navedene države članice (sodba z dne 7. julija 2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, točka 22).

20 Ta določba namreč vsebuje obveznost enakega obravnavanja turških otrok in otrok državljanov države članice gostiteljice glede dostopa do splošnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja v tej državi članici (glej v tem smislu sodbo z dne 7. julija 2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, točka 23).

21 Iz samega besedila navedene določbe pa izhaja, da morata biti za pridobitev pravic iz te določbe izpolnjena kumulativna pogoja, in sicer, prvič, da turški otroci v državi članici gostiteljici zakonito prebivajo s svojimi starši in, drugič, da so njihovi starši zakonito zaposleni ali so bili zakonito zaposleni v tej državi članici.

22 Preveriti je torej treba, ali lahko turški otroci turških državljanov, ki v državi članici gostiteljici niso zaposleni ali niso bili zaposleni ali so bili v tej državi članici zakonito zaposleni za obdobje, krajše od enega leta, uveljavljajo pravico do dostopa do izobraževanja in poklicnega usposabljanja na podlagi člena 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80.

23 V zvezi s tem prvi od navedenih pogojev zahteva, da zadevni turški otroci v državi članici gostiteljici zakonito prebivajo s svojimi starši, da bi lahko imeli dostop do izobraževanja in poklicnega usposabljanja v tej državi članici.

24 Drugi pogoj je treba razumeti tako, da zahteva, da je eden od staršev zaposlen ali je bil zaposlen v državi članici gostiteljici ob upoštevanju določb o zaposlitvi iz Sklepa št. 1/80, in sicer njegovih členov 6 in 7.

25 Namen Sklepa št. 1/80 je namreč, kot je navedeno v njegovi tretji uvodni izjavi, izboljšanje ureditve, ki velja za turške delavce in njihove družinske člane, na socialnem področju. Natančneje, členi 6, 7 in 9 tega sklepa so del oddelka 1 v poglavju II navedenega sklepa, naslovljenem „Socialne določbe“, ki se nanaša na vprašanja glede zaposlitve in prostega gibanja turških delavcev.

26 Na prvem mestu, v členu 6(1) Sklepa št. 1/80 so našteti glavni pogoji, ki veljajo za zaposlitev turških državljanov, ki so vključeni na zakoniti trg dela države članice, za izdajo in podaljšanje delovnega dovoljenja. Ta določba predpostavlja, da je zadevna oseba turški delavec na ozemlju države članice, da je vključena na zakoniti trg dela države članice gostiteljice in da je bila v tej državi članici neko obdobje zakonito zaposlena (sodba z dne 26. oktobra 2006, Güzeli, C-4/05, EU:C:2006:670, točka 26 in navedena sodna praksa).

27 Natančneje, kot izhaja iz člena 6(1), prva alinea, Sklepa št. 1/80, delavec pridobi pravico do podaljšanja delovnega dovoljenja za nadaljevanje opravljanja dela pri istem delodajalcu po enem letu, odkar je zakonito zaposlen (glej v tem smislu sodbo z dne 8. novembra 2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, točki 37 in 45).

28 Prav tako pogoj, da mora biti zadevni turški delavec vključen na „zakoniti trg dela“ v smislu člena 6(1), prva alinea, Sklepa št. 1/80, predpostavlja stabilen in varen položaj na trgu dela navedene države članice in na podlagi tega vključuje nesporno pravico do prebivanja (sodba z dne 8. novembra 2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, točka 39 in navedena sodna praksa).

29 Na drugem mestu, na podlagi člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 je pridobitev lastne pravice do dostopa do trga dela na podlagi te določbe pogojena s tremi kumulativnimi pogoji, in sicer, prvič, da se zadevna oseba šteje za družinskega člana turškega delavca, vključenega na zakoniti trg dela države članice gostiteljice, drugič, da so pristojni organi te države članice tej osebi dovolili, da se navedenemu

delavcu pridruži, in tretjič, da navedena oseba na ozemlju navedene države članice zakonito prebiva neko obdobje (glej v tem smislu sodbo z dne 19. julija 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, točka 29).

30 V tem okviru je treba ugotoviti, da turški otroci, katerih nobeden od staršev ne izpolnjuje pogojev iz členov 6 in 7 Sklepa št. 1/80, na katere je bilo opozorjeno v točkah od 26 do 29 te sodbe, ne morejo uveljavljati pravice do dostopa do splošnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja iz člena 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80.

31 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 9, prvi stavek, Sklepa št. 1/80 razlagati tako, da se turški otroci, katerih starši ne izpolnjujejo pogojev iz členov 6 in 7 tega sklepa, na ta člen ne morejo sklicevati.

Stroški

32 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 9, prvi stavek, Sklepa Pridružitvenega sveta št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo je treba razlagati tako, da se turški otroci, katerih starši ne izpolnjujejo pogojev iz členov 6 in 7 tega sklepa, na ta člen ne morejo sklicevati.

Podpisi